

Onderwerp Stand van zaken democratische vernieuwingsagenda

Steller F.M. Stol, L.G.W. Reehuis

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 367 64 18 Bijlage(n) -

Ons kenmerk 584274-2021

Datum 22-12-2021 Uw brief van

Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

Onze gemeente heeft vanaf 2014 een succesvolle traditie met Gebiedsgericht Werken en Democratische Vernieuwing. Al jaren werkt de gemeente Groningen aan het versterken van de lokale democratie door bijvoorbeeld gebiedsteams, wijk- en dorpswethouders, democratische experimenten, participatiewerkboek, Stem van Groningen, Gronings model enzovoort. Landelijk zijn wij hierin een van de koplopers. Stapsgewijs werken wij op dorps- en wijkniveau toe naar steeds meer zeggenschap waar inwoners zelf kunnen bepalen welke vorm van participatie en/of zeggenschap voor hen het meest passend is.

In het Coalitieakkoord zijn onze ambities beschreven op het terrein van Gebiedsgericht Werken en Democratische vernieuwing. Daarbij zetten we in op nabijheid, vertrouwen en betrokkenheid. Met deze brief informeren wij uw raad over de stand van zaken van de democratische vernieuwing agenda.

In een eerdere [brief aan de raad](#) (13 november 2019) over dit onderwerp staat beschreven aan welke zaken wij in deze collegeperiode werken:

- We werken -in vertrouwen- samen met bewoners aan de Stad, wijken en dorpen.
- Bewoners bepalen mee waar de gemeente zich in hun wijk of dorp voor inzet.
- In elke wijk of dorp vinden we een manier om het gesprek te voeren en keuzes te maken over wat belangrijk is. We ontwikkelen de

experimenten door om te komen tot modellen van meer decentrale besluitvorming.

- Door de gebiedsteams, projectleiders en beleidsmakers wordt gewerkt aan vernieuwing van (gemeentelijk) instrumentarium en het samenspel met bewoners, ondernemers, ontwikkelaars en organisaties. We experimenteren, trekken lessen en borgen die.
- We werken aan democratisering in verschillende sectoren.

Concreet is dit vertaald in de democratische vernieuwingsagenda. De voortgang hierop beschrijven we hieronder.

Het Gronings model voor wijk- en dorpsdemocratie

We werken al heel lang gebiedsgericht, maar willen graag blijven leren in de samenwerking met bewoners. Uit de democratische experimenten is het Gronings model voor Wijk en Dorpsdemocratie voortgekomen. Het model is een middel om met wijk- en dorpsbewoners het democratisch proces vorm te geven zodat zij meer invloed en zeggenschap kunnen krijgen over hun wijk of dorp.

Op 30 maart 2021 heeft uw raad besloten om het model in drie wijken of dorpen uit te voeren. Daarbij is de uitvoering van het Gronings model geen doel op zich, maar sluit het aan op bestaande gesprekken en een (groeiende) wens van wijk- of dorpsbewoners om meer invloed te krijgen op hun directe leefomgeving. Ons uiteindelijke doel is om per wijk en dorp te komen tot maatwerk afspraken over invloed en zeggenschap. Samen met gebiedsteams werken we aan het zichtbaar maken van (de aanloop naar) het proces van het Gronings model.

In de Rivierenbuurt, Harens dorpen en Hoogkerk vinden gesprekken plaats waar het onderwerp invloed & zeggenschap -en dus het Gronings model- onderdeel van is of gaat worden. De drie wijken en dorpen hebben allen hun eigen geschiedenis en verhaal, waardoor we drie unieke processen zichtbaar gaan maken.

In de Rivierenbuurt vinden gesprekken plaats met de leden van de buurtvereniging over de uitkomsten van de gemeentelijke leefbaarheidsmonitor. Op veel fronten wijken de uitkomsten van deze monitor in de Rivierenbuurt negatief af t.o.v. het algemene beeld in Groningen. De buurtvereniging herkent in grote lijnen deze uitkomsten voor hun wijk. Samen zijn we bezig met het opstellen van een inhoudelijke en concrete agenda voor de komende jaren waaraan inwoners, ketenpartners en gemeente samen gaan werken. In 2022 gaan we verder met elkaar in gesprek om te komen tot concrete acties. Het onderwerp invloed en zeggenschap en de uitvoering van het Gronings model zal onderdeel hiervan zijn.

In het gebied Haren is het Gronings model onderdeel van het project Leefbare wijken en dorpen. In het project zijn diverse gemeentelijke opgaven gebundeld, zoals de gebiedsopgaven, de sociale basis en het

accommodatiebeleid. In de dorpen Glimmen, Noordlaren en Onnen zijn we in gesprek met leden van de dorpsverenigingen en de besturen van de buurtaccommodaties. Aan de hand van deze gesprekken komen we gezamenlijk tot een dorpsagenda die richting en prioritering geeft aan de onderwerpen van samenwerking tussen de inwoners en de gemeente. We streven er naar om aan de hand van één of twee experimenten de samenspraak tussen inwoners en gemeente op een innovatieve wijze invulling te geven, acties te realiseren en om hieruit lessen te leren. Hierbij zijn inzet, capaciteit, kaders, wensen en financiële middelen van zowel inwoners als gemeente bepalend.

De bewonersorganisatie Vereniging Wijkraad Hoogkerk (VWH) kent een lange geschiedenis in de samenwerking met de gemeente. De vereniging is gewend om bij wensen uit de wijk initiatief te nemen en een trekkersrol te vervullen. VWH heeft aangegeven graag een volgende stap te willen zetten in op gebied van invloed en zeggenschap in hun wijk. De bewonersorganisatie heeft de afgelopen jaren aan de hand van 'de Top 3' succesvolle en belangrijke resultaten geboekt, o.a. op gebied van verkeersveiligheid, recreatie, leefbaarheid en sport. Deze zijn door de gemeente gefaciliteerd via het wijk-/wethoudersbudget.

De uitvoering van het Gronings model is een leer- en oefenproces voor alle betrokkenen, waarbij we naast de democratische processen met de drie wijken en dorpen ook onze eigen werkwijze bestuderen.

Door te doen leren we al werkende weg steeds meer wat er nodig is om tot uitvoering van het Gronings model te komen en hoe het model in de praktijk werkt. Samen met bewoners zoeken we naar de juiste vorm en invulling.

Tijdens de raadsbehandeling van het Gronings model heeft de SP de 'Lijst verbeteringen in de relatie bewonersorganisaties en gemeente' ingebracht. Het college heeft bij monde van de wethouder toegezegd dat proactieve acties vanuit de wijken en dorpen uitdrukkelijk een plek krijgen in de wijk- en dorpsdemocratie. Hierbij worden de gebiedsteams ook betrokken. We werken langs twee lijnen aan deze toezegging:

1. Via de uitvoering van het Groninger model. In de gesprekken met de bewoners(organisaties) wordt gekeken in hoeverre de lijst met knelpunten bij hen speelt en of de genoemde oplossingen bij hen passen.
2. Via een nieuwe organisatiestrategie waar een nieuwe missie en visie wordt geformuleerd. In november jl. is de organisatievisie en -cultuur 'Groningen maakt het verschil' beschreven. Medewerkers van de gemeente Groningen hebben in diverse cultuursessies nagedacht over de gewenste organisatiecultuur. In de komende periode wordt stap voor stap verder gewerkt aan het realiseren van de visie en cultuur die bij onze gemeentelijke organisatie en samenleving past.

Convenant bewonersorganisaties

Op 22 mei 2008 sloten de 40 wijkraden en de gemeente Groningen een Convenant; een reeks spelregels over hoe de Bewonersorganisaties en de Gemeente Groningen met elkaar omgaan wanneer het de informatie en deelname aan gemeentelijke projecten betreft. In het Gronings model is dit meegenomen als een van de drie archetypen (type 1). Bij de invoering van het Gronings model wordt in samenspraak met de bewoners van wijken/dorpen onderzocht of het huidige convenant nog passend is. De convenanten worden zo werkende weg herbevestigd door de afspraken die aan de hand van het Gronings model worden gemaakt.

Pilots over democratisering

Op dit moment wordt de Raad van Kinderen geëvalueerd en gekeken naar de toekomst van Jongerenparticipatie in de gemeente Groningen. Dit is ingebracht in de pilot '[Democratie en Jongeren](#)' van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). Binnen deze pilots experimenteren zes gemeenten met innovatieve en aansprekende vormen om 'ongehoorde' jongeren te betrekken bij de lokale democratie.

Daarnaast geven we invulling aan online democratisering via De Stem van Groningen. Deze tool biedt de mogelijkheid om verschillende soorten van online participatie te organiseren: het is een plek voor discussie en dialoog, het peilen van meningen en het uitwisselen van argumenten, het organiseren van burgerbegrotingen en het samen uitwerken van plannen.

Verder onderzoeken we de mogelijkheid voor het oprichten van een Steunpunt Wooncoöperaties (motie Wooncoöperaties). Dit centrale aanspreekpunt moet inwoners met minder reguliere wooninitiatieven gaan helpen & bij elkaar brengen en hen ondersteunen bij het realiseren van deze woonvormen.

Kinderdromen Durven Doen is ontwikkeld in De Hoogte en de Korrewegwijk. Het is dé manier van werken om kinderen en jongeren te betrekken bij de plannen die over hun toekomst gaan. Zo passen plannen nog mooier en beter in de leefwereld van kinderen en jongeren. Kinderdromen Durven Doen is kinderpacticipatie pur sang. Niet alleen kinderen mee laten denken en informeren, maar vooral samenwerken met kinderen aan hun toekomst en hun mooie wijk.

Participatieaanpak en –verordening

Als gemeente vinden wij burgerbetrokkenheid erg belangrijk. Wij werken daarom gebiedsgericht met gebiedsteams die bewoners, groeperingen en belanghebbenden aan elkaar verbinden. Maar ook in andere projecten en onze reguliere werkzaamheden is er aandacht voor de wensen van bewoners. We werken intensief samen aan de wijkagenda's om zo vroegtijdig de wensen en

belangen op tafel te krijgen. Zo wordt de focus verlegd van inspraak naar goed samenspel. Onze wens is de stap te maken van 'inspraak' naar 'samenspraak'.

Daar is het ontwerpvoorstel 'Versterking participatie op decentraal niveau' van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) bijgekomen. Het wetsvoorstel verplicht tot het intrekken van de voorgeschreven inspraakverordening en het uitbreiden/verbreden naar een participatieverordening. Het doel van het wetsvoorstel is de betrokkenheid van inwoners bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid te vergroten. In de participatieverordening kan ook het uitdaagrecht (Right to Challenge) als specifieke vorm van participatie wettelijk worden verankerd.

Naast de participatieverordening die uit het ontwerpvoorstel voortkomt, vraagt óók de invoering van de Omgevingswet om na te denken over het *participatiebeleid*. Uw raad heeft op 1 december hierover gesproken in een meningsvormende sessie. In reflectie op deze sessie zag het college dat er bij meerdere fracties de behoefte is aan een goede participatieaanpak waar inwoners zo vroeg mogelijk worden betrokken bij planvorming. Bij zo'n aanpak hoort het maken van een goed participatieplan waarin passende participatievormen worden gekozen. Door vroegtijdig inwoners te betrekken kunnen zij nog invloed uitoefenen op zowel de inhoud als het proces. En daar waar dat niet kan moet de gemeente helder zijn om teleurstellingen te voorkomen.

Een oproep uit deze sessie was dat de gemeente de inwoners moeten zien als partners in de wijken en dorpen. De gedachte hierbij is dat bij een goed ontworpen participatieplan de inwoners ook ambassadeurs kunnen zijn om 'het verhaal' te laten landen. Er is ook gesproken over een laagdrempelig aanspreekpunt waar inwoners terecht kunnen voor ondersteuning om hun stem te laten horen. De oude functiebenaming van opbouwwerker is in de sessie genoemd. Soortgelijke functies, uit verschillende beleidsdomeinen, zijn nu te vinden in de gebiedsteams. Ze zijn laagdrempelig aanspreekbaar omdat ze zichtbaar in de wijken en dorpen aanwezig zijn.

Omdat participatie niet makkelijk is vraagt dit om het ontwikkelen van democratisch vakmanschap. Om van elkaar te leren zou een participatieteam handig zijn om ambtenaren die veel met inwoners in contact staan te helpen met participatieadvies. We zoeken naar manieren om dit in de gemeentelijke organisatie vorm te geven.

Eind dit jaar starten we met het proces om te komen tot eenduidig participatiebeleid en een participatieverordening voor onze gemeente. Samen met vertegenwoordigers van inwoners, raadsleden, ons college en ambtenaren gaan we in gesprek over ieders rol en positie. We beginnen bij dit proces niet bij nul maar putten uit jarenlange ervaring met democratische vernieuwing en participatie. Dit zal volgens de huidige planning in het tweede kwartaal van volgend jaar plaatsvinden.

De invoering van de participatieverordening heeft ook gevolgen voor onze huidige werkwijze, omdat deze stuurt op het vooraf inzichtelijk maken van de kaders en het participatieproces; *hoe* en *wanneer* worden inwoners betrokken, en wanneer *niet*. En ook; *hoeveel invloed* hebben de inwoners op het proces en de uitkomst?

Dit heeft impact op onze bedrijfsvoering, omdat het opzetten van deze participatieprocessen meer investeringen vragen (tijd, geld en menskracht). Daar staat tegenover dat een goed participatieproces meer inzicht geeft van alle belangen en gevoelens die leven, waardoor in overleg met inwoners betere afwegingen gemaakt kunnen worden.

Van Factor C naar Factor P

Factor C is een beproefde methode die collega's helpt te komen tot een strategische aanpak voor betere communicatie bij projecten en beleidsvraagstukken. Door kennis en ervaringen van onder andere adviseurs van de vijf grootste gemeenten van Nederland hebben we nu Factor P ontwikkeld.

Factor P is een manier om gestructureerd en strategisch te werken aan participatie. Het heeft als doel om (participatie-) professionals houvast te bieden in het ontwerpen van betekenisvolle participatieprocessen en in het borgen van nuttige participatiekennis en werkwijzen in de organisatie. In de gemeentelijke organisatie is behoefte aan een centraal punt waar collega's terecht kunnen met hun vragen over participatie. Ook het Groninger Participatiewerkboek wordt hierbij ingezet. Over een organisatorische inbedding voor participatieadvies wordt nu nagedacht.

Werken naar een "open begroting" / Omgekeerde Right to Challenge

In oktober 2020 heeft de raad een initiatiefvoorstel (D66) aangenomen om een 2 jaar durende pilot mogelijk te maken in een wijk op enkele thema's. De gemeente moet inwoners uitdagen om taken van de gemeente over te nemen. Dit is het omgekeerde van een gewone Right to Challenge (R2C) waarin burgers de overheid uitdagen. Samen met de bewonerscoöperatie GoeieBuurt uit de wijk De Hoogte richten wij ons op het thema 'voorliggende gemeentelijke voorzieningen'. Het gaat om extra voorzieningen voor bewoners met een laag inkomen.

Het is een uitdaging om het proces tussen ons als gemeente en bewoners die voor ons taken gaan uitvoeren vorm en inhoud te geven. We verwachten de omgekeerde R2C eind 2022 te kunnen evalueren. Het doel is transparantie ten aanzien van de inzet van de gemeente, het vergroten van de tevredenheid van bewoners over de dienstverlening en meer gebruik van R2C. Ook is het een goede aanzet om geldstromen in de gemeentebegroting open en inzichtelijk te maken.

Heldere agenda met centrale opgaven

Met onze wijkkompassen ontsluiten we per wijk een schat aan informatie op basis van 250 indicatoren. Hiermee brengen we verschillen tussen wijken duidelijk in beeld, als basis voor onze inzet.

In één oogopslag zie je op welke terreinen er nog een tandje bij moet of waar het goed gaat. Deze analyses vormen mede de basis voor de jaarlijkse gebiedsprogramma's in de gemeentebegroting. De gebiedsteams scherpen op basis van de wijkkompassen, kennis van de wijken en dorpen, gesprekken met bewoners, samenwerkingspartners, wijkwerkers en de opgaves van de gemeentelijke programma's, elk jaar de agenda aan.

Daarnaast halen we regelmatig en onregelmatig in wijken, dorpen en gebieden de agenda op door middel van participatieprocessen. We starten het gesprek op basis van bovengenoemde informatie en de energie van bewoners. Zo sluiten we aan bij de meest urgente opgaves in een buurt en de onderwerpen die bewoners van belang vinden. Het gaat om maatwerk per wijk/dorp.

Zoals de vijf democratische experimenten ons hebben geleerd is werken vanuit het DNA, het eigene van de wijk/ het dorp, het uitgangspunt van Gebiedsgericht Werken. Zo wordt bijvoorbeeld in West per wijk een top-3 bepaald door bewoners waar het wijk-/wethoudersbudget aan besteed wordt. In Haren is de Groene Parel onlangs afgerond waarin bewoners ideeën in konden brengen. De initiatieven met de meeste stemmen worden uitgevoerd. Met behulp van de online tool Stem van Groningen worden offline en online mensen hiervoor benaderd. Dit is ook al ingezet in Ten Boer, Selwerd en de Oosterparkwijk. In de Wijert werken we met een Wijkdeal, waarin onderwerpen door bewoners geagendeerd worden. Elk van deze processen kennen hun eigen tempo. Ze worden ingezet als er energie en momentum is.

Met de komst van het Programmabureau Wijkvernieuwing en Gebiedsgericht werken (per 1 jan. 2022) werken we de komende jaren aan het verder vormgeven en implementeren van een gebiedscyclus voor de gemeente Groningen. We hebben een vierjarige cyclus voor ogen die is verbonden met het coalitieakkoord én een jaarlijkse cyclus gericht op uitvoering die is verbonden met de gemeentebegroting. We willen hiermee aansluiten bij de bestaande meerjarenprogramma's. We zetten in op een terugkerende cyclus van een brede integrale gebiedsagenda, met een gebiedsuitvoeringsplan en monitoring.

Tot slot

Met de huidige maatschappelijke en politieke ontwikkelingen, denk aan de energietransitie en de Omgevingswet, verandert er veel in het dagelijks leven van inwoners. Dit leidt volgens de VNG tot een grote behoefte vanuit inwoners om invloed uit te oefenen op de democratische besluitvorming. Daarbij beseft ons college dat een sterke lokale democratie om continue aandacht en onderhoud vraagt, om mee te kunnen bewegen met de nieuwe uitdagingen. Het wordt steeds belangrijker dat gemeenten inwoners blijven

betrekken bij de ontwikkelingen in de samenleving én dat we daarbij ruimte blijven bieden voor nieuwe verbindingen tussen inwoners en hun bestuur. Zoals gezegd heeft onze gemeente vanaf 2014 een succesvolle traditie met Gebiedsgericht Werken en Democratische Vernieuwing. We leren elke dag van ons contact met de inwoners van de wijken en dorpen. Graag blijven we vanuit nabijheid, vertrouwen en betrokkenheid aan het contact met onze inwoners werken.

Wij vertrouwen erop uw raad met deze brief voldoende te hebben geïnformeerd.

burgemeester en wethouders van Groningen,

burgemeester,
Koen Schuiling

secretaris,
Christien Bronda

Deze brief is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.